

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/157/157/97

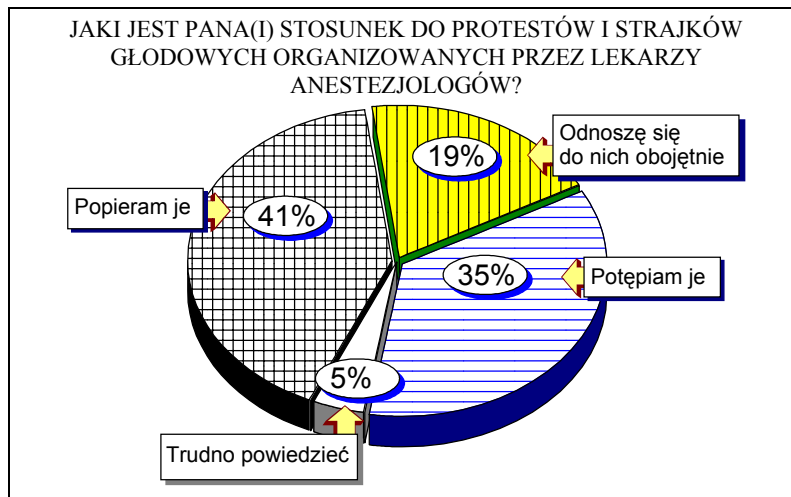
STRAJKI ANESTEZJOLOGÓW W OPINII SPOŁECZNEJ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

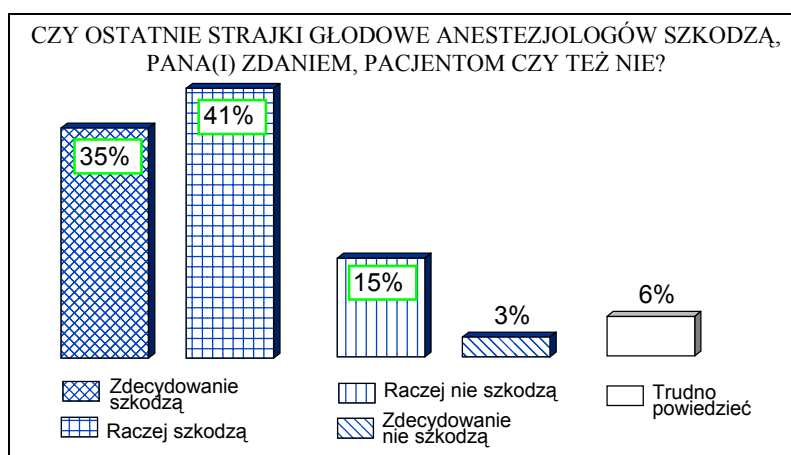
WARSZAWA, GRUDZIEŃ '97

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Protesty i strajki głodowe anestezyjologów popiera tylko dwie piąte badanych. Niewiele mniejszy odsetek respondentów potępia je.

- Wśród ankietowanych przeważa opinia, że anestezyjolodzy protestują przede wszystkim we własnym interesie (52%), natomiast dwie piąte uważa, że zarówno w interesie własnym, jak i pacjentów (40%). Nieliczni sądzą, że chodzi przede wszystkim o interes pacjentów (5%).
- Aż trzy czwarte respondentów uważa, że strajki głodowe lekarzy anestezyjologów szkodzą pacjentom, przeciwnego zdania jest mniej niż jedna piąta ankietowanych.

- Tyle samo badanych sądzi, że w wyniku strajków lekarzy poprawią się warunki leczenia (44%), co uważa, że nie przyczynią się one do poprawy warunków, w jakich leczy się pacjentów (44%).

Protesty w służbie zdrowia trwają od dawna, jednak nie przyniosły one, jak dotąd, rozwiązania problemów, które nękają państwową służbę zdrowia. W ostatnich miesiącach szczególnie ostro protestowali lekarze anestezjolodzy organizując głodówki lub zwalniając się z pracy, a rozmowy strajkujących z przedstawicielami nowego rządu były bezowocne.

CBOS systematycznie bada stosunek społeczeństwa do protestów i strajków w służbie zdrowia, dlatego też w jednym z ostatnich sondaży kilka pytań poświęciliśmy tej problematyce¹. Wiadomość o zawieszeniu protestu anestezjologów przysłała w chwili, kiedy kończyliśmy realizację badania, nie mogła więc ona w istotny sposób wpłynąć na opinie respondentów.

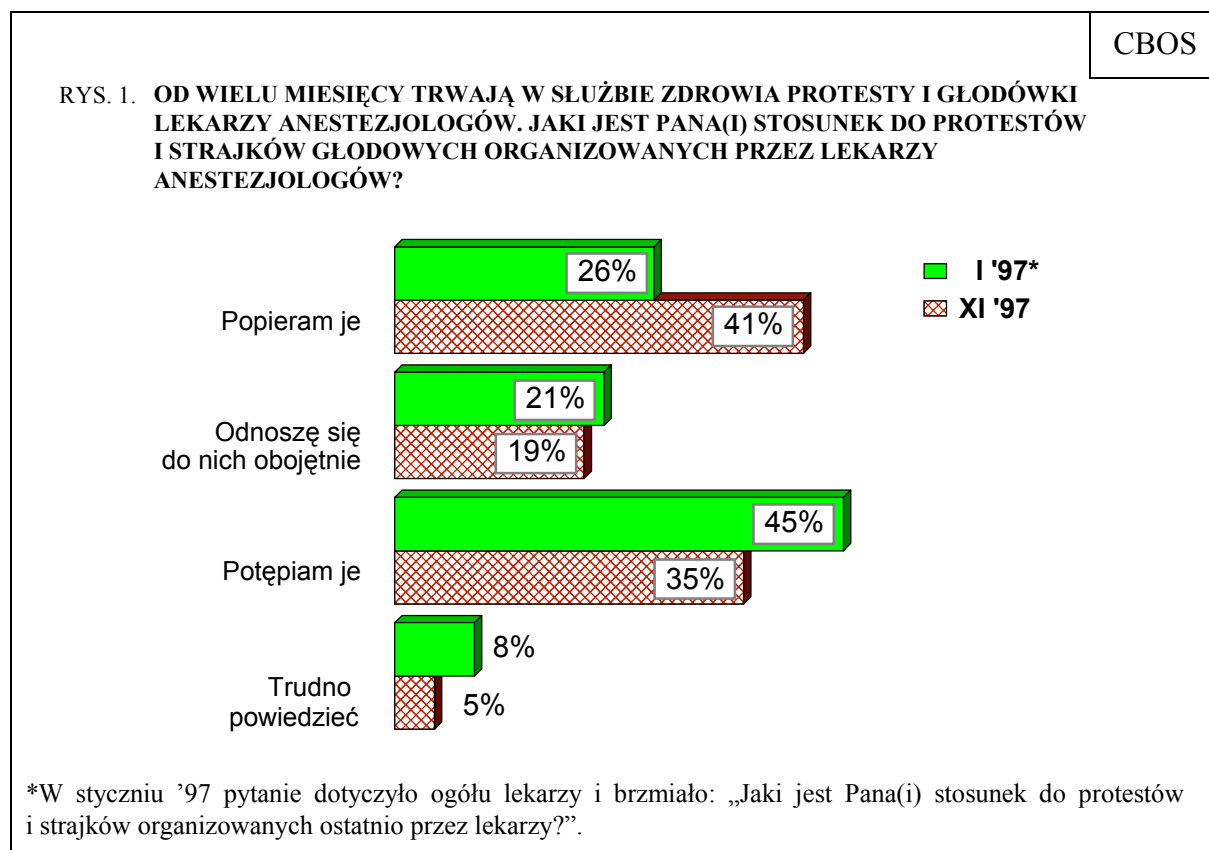
STOSUNEK DO PROTESTÓW I STRAJKÓW GŁODOWYCH ANESTEZJOLOGÓW

Protesty i strajki głodowe anestezjologów mają umiarkowane poparcie społeczne (większe jednak niż miały akcje protestacyjne ogółu lekarzy w styczniu br.). Dwie piąte badanych popiera je (41%), niewiele mniej zaś potępia (35%). Znaczny odsetek respondentów wyraża wobec nich obojętność. Natomiast w styczniu br. liczba osób potępiających protesty lekarzy (45%) zdecydowanie przeważała nad liczbą deklarujących poparcie (26%). Można

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (90) przeprowadzono w dniach 20-25 listopada '97 na 1159-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

więc powiedzieć, że anestezjolodzy odnieśli pewien sukces wpływając na opinię publiczną. Poglądy społeczeństwa są w tym przypadku bliższe opiniom o protestach ogółu pracowników służby zdrowia w 1996 roku².

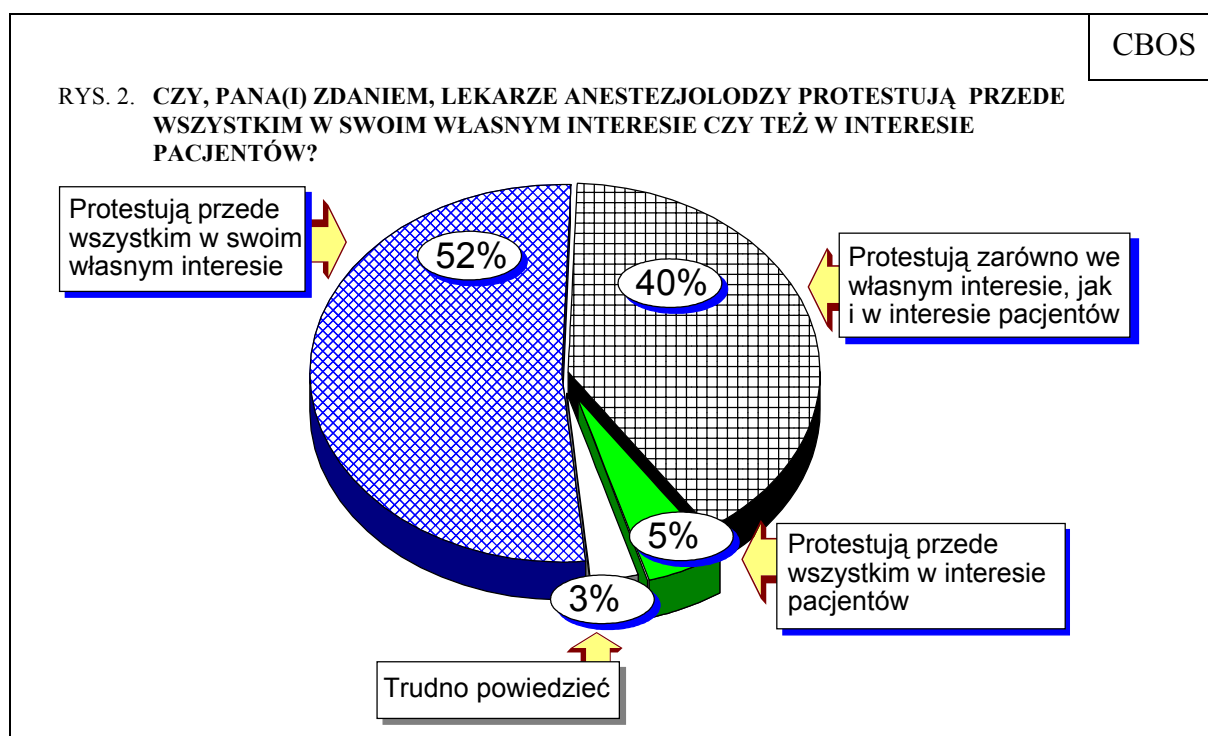
Poparcie dla protestów anestezjologów jest słabo zróżnicowane społecznie. W nieco mniejszym stopniu niż pozostali aprobuje je mieszkańcy wsi i małych miast (do 20 tys. ludności), respondenci z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym. Najmniejsze poparcie wyrażają rolnicy, bezrobotni, emeryci, renciści i robotnicy. Niskie dochody i zła ocena własnych warunków materialnych dość wyraźnie sprzyjają niższemu poparciowi, obojętności czy potępieniu protestów. Przepuszczalnie deprivacja i poczucie frustracji oraz słaba orientacja w celach protestów skłaniają do potępienia zakłócających życie społeczne akcji strajkowych, a szczególnie prowadzonych w imię grupowych interesów.

² Por. komunikaty CBOS „Stosunek społeczeństwa do protestów w służbie zdrowia”, grudzień '96 oraz „Funkcjonowanie służby zdrowia. Konflikt rząd - lekarze”, luty '97.

Warto odnotować, że protesty anestezyjologów częściej popierają osoby deklarujące centrowe i prawicowe poglądy polityczne oraz zwolennicy obecnego rządu. Natomiast potępienie protestów i strajków głodowych jest najczęstsze wśród badanych o orientacji lewicowej (43%), następnie wśród osób deklarujących poglądy centrowe (38%), najrzadsze zaś wśród badanych identyfikujących się z prawicą (29%). Częstsze też jest wśród przeciwników obecnego rządu (45%) niż wśród jego zwolenników (33%). Trzeba przypomnieć, że poglądy polityczne respondentów w podobny sposób wpływały na stosunek do protestów ogółu lekarzy w styczniu '97, z tym że wówczas częściej, oczywiście, popierali je przeciwnicy rządu niż jego zwolennicy.

POSTRZEGANE CELE PROTESTÓW ANESTEZJOLOGÓW

Podobnie jak w styczniu '97, wśród badanych dominuje przekonanie, że lekarze strajkują przede wszystkim we własnym interesie, dwie piąte zaś sądzi, że chodzi zarówno o interes lekarzy anestezyjologów, jak i pacjentów. Bardzo niewielu ankietowanych uważa, że celem protestu jest przede wszystkim interes pacjentów.

Opinie w tej sprawie, jak można było przypuszczać, silnie powiązane są z popieraniem lub potępianiem protestów anestezjologów. Osoby popierające je najczęściej uważają, że chodzi o interes obu stron (65%); nieco częściej też niż inni wskazują przede wszystkim na interes pacjentów (10%). Natomiast badani potępiający strajki anestezjologów w zdecydowanej większości sądzą, że protestują oni przede wszystkim we własnym interesie (81%), tylko kilku z tej grupy jest zdania, że w interesie pacjentów (1%). Deklarujący obojętność wobec strajków anestezjologów zajmują postawę pośrednią, jednak przeważają wśród nich opinie, że chodzi o interes lekarzy (58%).

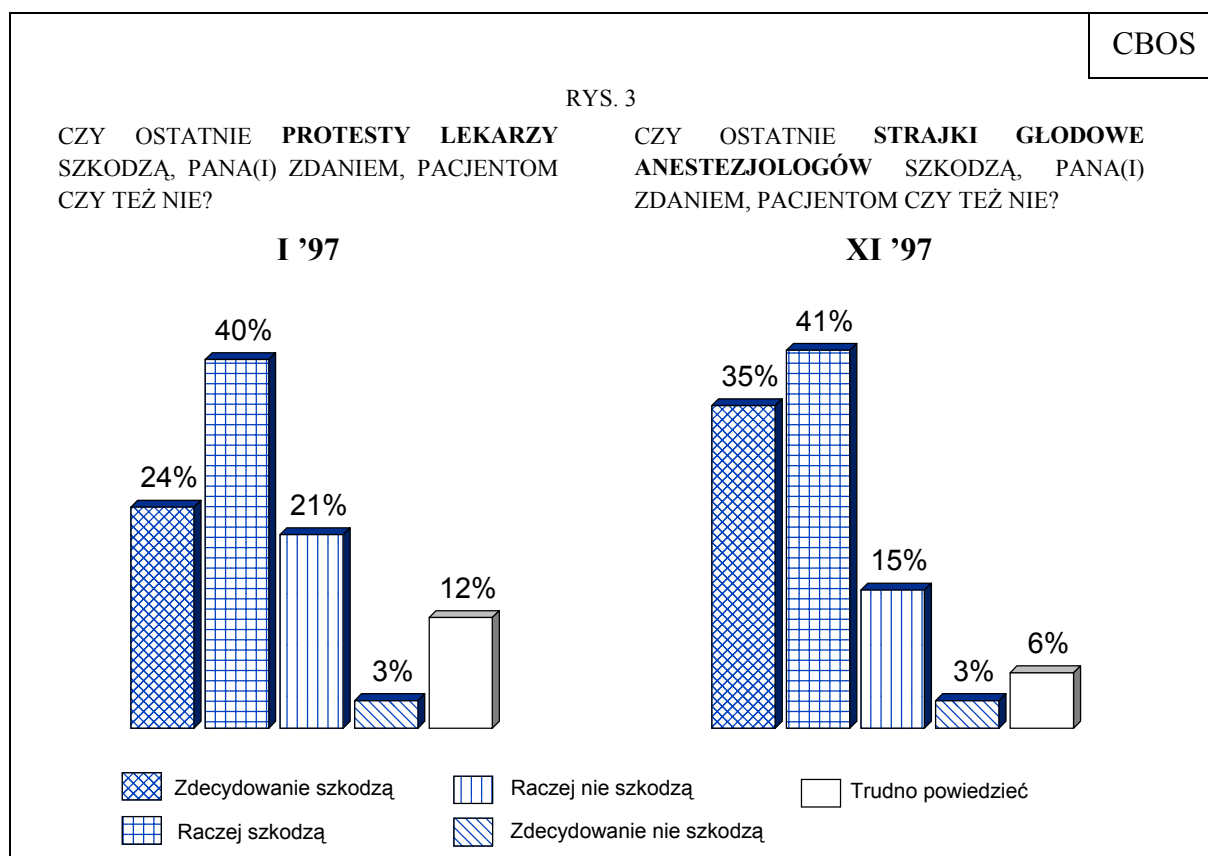
Podobnie jak w kwestii popierania protestów anestezjologów lub nieaprobowania ich, widoczne są społeczne zróżnicowania opinii - na ogół jednak niezbyt silne i regularne. Na interes własny lekarzy najczęściej wskazują najstarsi respondenci, w wieku 65 lat i więcej (61%), mieszkańcy wsi (60%), rolnicy (62%), renciści (62%), emeryci (57%), robotnicy wykwalifikowani (59%), bezrobotni (56%), ankietowani o najniższych dochodach na osobę (62%), żyjący w złych warunkach materialnych (57%). Natomiast opinie, że chodzi o interes zarówno lekarzy, jak i pacjentów, są tym częstsze, im wyższy poziom wykształcenia badanych (od 33% wśród osób z wykształceniem podstawowym do 50% - z wyższym), a także, co się z tym wiąże, im lepsza sytuacja materialna respondentów. Najczęściej tak uważają przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (53%), pracownicy umysłowi niższego szczebla (54%), pracownicy fizyczno-umysłowi (56%), prywatni przedsiębiorcy (57%) oraz uczniowie i studenci (57%).

Lewicowe poglądy polityczne i negatywny stosunek do obecnego rządu częściej współwystępują z dostrzeganiem w protestach anestezjologów przede wszystkim ich własnego interesu, natomiast poglądy prawicowe i pozytywny stosunek do rządu częściej wiążą się z dostrzeganiem interesu zarówno lekarzy, jak i pacjentów.

SKUTKI PROTESTÓW DLA PACJENTÓW

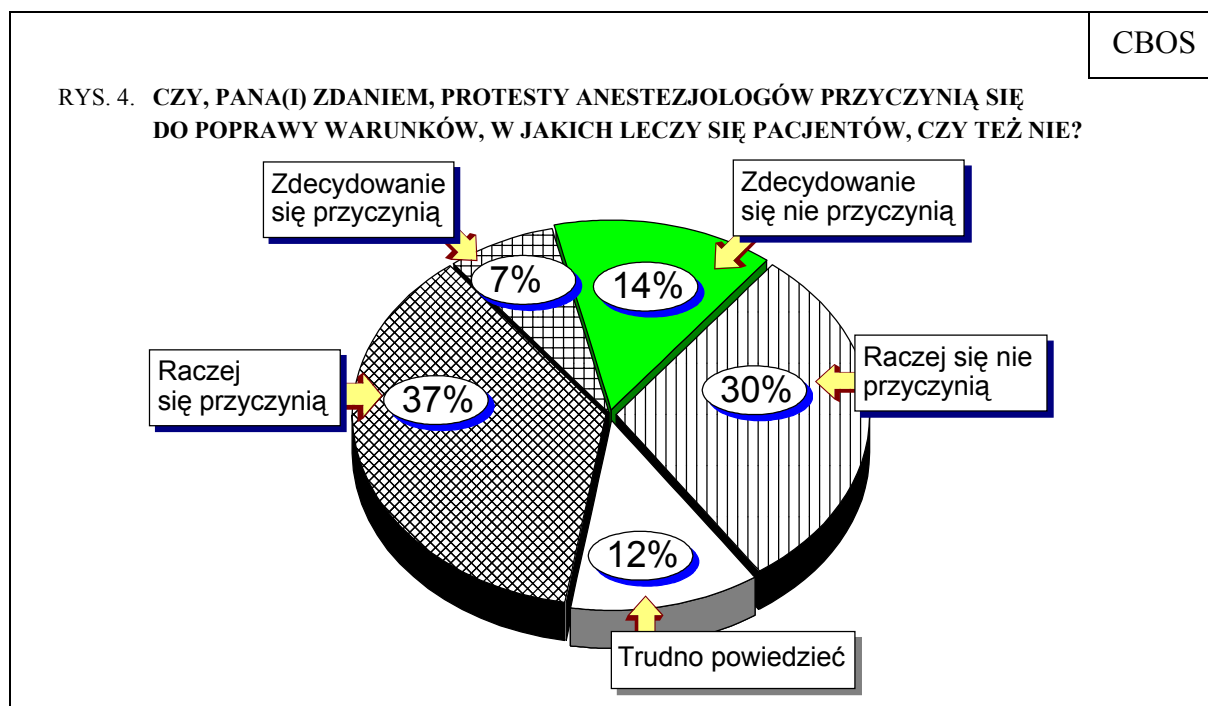
Zdecydowana większość (76%) badanych uważa, że prowadzone przez anestezjologów strajki głodowe szkodzą pacjentom. Jest to ten aspekt protestów lekarzy

anestezjologów, który jest najbardziej negatywnie postrzegany. Ocena społeczna jest przy tym jeszcze bardziej negatywna niż miało to miejsce w styczniu br. w odniesieniu do różnego rodzaju protestów ogółu lekarzy. Wydaje się, że nagłaśniane przez środki masowego przekazu przypadki odkładania operacji, na które czekali chorzy, spotkały się z szerokim społecznym oddźwiękiem - znaczna część badanych mogła utożsamiać się z czekającymi na operację chorymi, zdanymi na łaskę państwowej służby zdrowia.

Spółeczne zróżnicowanie opinii w tej sprawie jest inne niż w poprzednich kwestiach (zob. tabele aneksowe). Przekonanie o szkodliwości protestów mniej więcej równo podzielają poszczególne kategorie społeczno-demograficzne - różnice nie są duże. Jednak wpływ sytuacji materialnej (wysokości dochodów na osobę i oceny własnych warunków materialnych) jest nadal dostrzegalny. Prawicowe poglądy polityczne i pozytywny stosunek do obecnego rządu w mniejszym niż uprzednio stopniu sprzyjają opinii, że protesty anestezjologów nie szkodzą pacjentom.

Ponadto tyle samo ankietowanych uważa, że w wyniku protestów anestezjologów poprawią się warunki leczenia pacjentów (44%), co wyraża przeciwną opinię (44%). W tej kwestii znaczny odsetek badanych deklaruje brak zdania - szczególnie najstarsi (23%) i najmłodszy respondenci (15%) oraz osoby z wykształceniem podstawowym (19%).

Przekonanie, że warunki leczenia pacjentów się poprawią, jest nieco częstsze wśród osób z wyższym wykształceniem (49%) niż wśród pozostałych. Najczęściej są o tym przeświadczeni prywatni przedsiębiorcy (55%), pracownicy fizyczno-umysłowi (53%), przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (49%) oraz pracownicy umysłowi niższego szczebla (50%), a wśród biernych zawodowo - gospodynie domowe (51%). Takiej opinii sprzyjają dobre warunki materialne, natomiast im badani gorzej je oceniają, tym częściej są zdania, że poprawa nie nastąpi.

Przeświadczenie, że protesty anestezjologów nie przyczynią się do poprawy warunków leczenia, najczęściej przejawiają bezrobotni (61%) oraz rolnicy (52%) i robotnicy niewykwalifikowani (48%). Jest ono też znacznie częstsze wśród osób o poglądach lewicowych (54%) niż prawicowych (40%), a także wśród przeciwników obecnego rządu (61%) niż jego zwolenników (39%).

Ogólnie rzecz biorąc, stosunek do protestów i strajków głodowych anestezjologów oraz opinie o różnych aspektach tych protestów wykazują znaczną spójność. Osoby popierające protesty lekarzy nie tylko częściej niż potępiający je uważają, że są one podejmowane zarówno w interesie anestezjologów, jak i pacjentów, ale też częściej sądzą, że nie szkodzą one pacjentom (30%) i przyczynią się do poprawy warunków leczenia (70%). Wśród osób, które potępiają protesty, tylko niewielki odsetek uważa, że nie szkodzą one pacjentom (8%) oraz że przyczynią się do poprawy warunków leczenia (19%).

Przy umiarkowanym poparciu dla akcji strajkowych anestezjologów nie zaskakuje przewaga opinii, że lekarze występują przede wszystkim we własnym interesie. Szczególnie wysoki jest jednak odsetek osób przekonanych, że te protesty szkodzą pacjentom, a przeświadczenie, że przyczynią się one do poprawy warunków leczenia, jest równie częste jak wyrażanie przeciwnej opinii.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Od wielu miesięcy trwają w służbie zdrowia protesty i głodówki lekarzy anestezjologów. Jaki jest Pana(i) stosunek do protestów i strajków głodowych organizowanych przez lekarzy anestezjologów?

(%)

	Popieram je	Odnoszę się do nich obojętnie	Potępiam je	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	41	19	35	5	1159
Płeć					
Mężczyźni	40	22	35	3	549
Kobiety	42	18	35	5	610
Wiek					
do 24 lat	46	22	29	3	161
25-34	39	21	37	3	206
35-44	47	21	30	2	273
45-54	43	15	38	4	172
55-64	41	20	33	6	161
65 lat i więcej	29	17	46	8	185
Miejsce zamieszkania					
Wieś	35	23	38	4	429
Miasto do 20 tys.	40	16	40	5	137
od 21 do 100 tys.	44	20	31	5	230
101-500 tys.	47	19	31	3	235
501 tys.i więcej mieszk.	46	11	36	7	124
Region					
Północny	45	19	29	7	135
Zachodni	47	19	30	4	121
Środkowozachodni	41	18	38	3	174
Środkowy	42	14	36	7	198
Wschodni	33	22	42	4	142
Południowo-wschodni	38	18	39	5	166
Południowo-zachodni	42	25	31	2	225
Wykształcenie					
Podstawowe	34	21	38	7	356
Zasadnicze zawodowe	38	25	34	4	329
Średnie	50	13	35	2	366
Wyższe	44	21	30	5	108
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	51	20	24	6	103
Prac.umysł.niż.szczebla	56	10	31	2	105
Pracownicy fiz.- umysł.	54	16	28	1	82
Robotnicy wykwalifikowani	39	16	43	2	142
Robotnicy niewykwalifik.	41	25	30	5	54
Rolnicy	27	25	49	0	71
Prywatni przedsiębiorcy	51	26	19	5	36
Bierni zawodowo					
Renciści	36	23	35	6	132
Emeryci	36	14	43	7	214
Uczniowie i studenci	48	17	31	4	74
Bezrobotni	22	29	43	7	69
Gospodynie domowe i inni	42	32	22	5	77
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	52	17	29	2	137
Sektor państwowy	40	18	38	4	126
Sektor prywatny	46	20	31	3	257
Spółdzielczość	51	6	35	8	26
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	32	23	41	5	173
201 - 325	37	20	38	5	213
326 - 449	42	22	33	3	204
450 - 599	49	15	31	5	175
Powyżej 599 zł	46	12	37	5	213
Ocena własnych war. mater.					
Złe	36	20	40	3	351
Średnie	42	20	33	6	530
Dobre	46	18	34	3	277
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	38	18	34	10	53
Raz w tygodniu	40	21	35	4	581
Kilka razy w miesiącu	47	23	28	3	149
Kilka razy w roku	42	16	39	3	272
W ogóle nie uczestniczy	42	14	36	8	104
Poglądy polityczne					
Lewica	34	21	43	2	233
Centrum	44	15	38	3	329
Prawica	45	22	29	4	382
Trudno powiedzieć	37	20	34	9	215

Tabela 2. Czy ostatnie strajki głodowe anestezjologów szkodzą, Pana(i) zdaniem, pacjentom czy też nie?

	(%)			
	Szkodzą	Nie szkodzą	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	76	18	6	1159
Płeć				
Meżczyźni	75	19	5	549
Kobiety	77	17	6	610
Wiek				
do 24 lat	77	16	7	161
25-34	80	18	2	206
35-44	73	25	2	273
45-54	75	19	6	172
55-64	80	14	5	161
65 lat i więcej	72	14	14	185
Miejsce zamieszkania				
Wieś	78	16	6	429
Miasto do 20 tys.	73	20	7	137
od 21 do 100 tys.	79	17	4	230
101-500 tys.	70	24	6	235
501 tys. i więcej mieszk.	78	16	6	124
Region				
Północny	71	23	5	135
Zachodni	77	19	4	121
Środkowozachodni	74	17	9	174
Środkowy	77	19	4	198
Wschodni	77	17	6	142
Południowo-wschodni	80	15	5	166
Południowo-zachodni	76	19	5	225
Wykształcenie				
Podstawowe	75	13	12	356
Zasadnicze zawodowe	75	22	3	329
Średnie	79	20	2	366
Wyższe	75	20	4	108
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	75	22	3	103
Prac. umysł. niż. szczebla	77	23	0	105
Pracownicy fiz. - umysł.	78	21	1	82
Robotnicy wykwalifikowani	74	23	3	142
Robotnicy niewykwalifik.	73	27	0	54
Rolnicy	81	15	4	71
Prywatni przedsiębiorcy	79	19	2	36
Bierni zawodowo				
Renciści	73	16	11	132
Emeryci	76	14	11	214
Uczniowie i studenci	72	15	13	74
Bezrobotni	86	11	3	69
Gospodynie domowe i inni	77	18	5	77
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	73	25	2	137
Sektor państwowy	83	17	0	126
Sektor prywatny	72	25	3	257
Spółdzielczość	69	31	0	26
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	81	16	3	173
201 - 325	76	18	6	213
326 - 449	79	17	4	204
450 - 599	73	23	4	175
Powyżej 599 zł	74	21	5	213
Ocena własnych war. mater.				
Złe	80	16	4	351
Średnie	75	18	7	530
Dobre	72	23	5	277
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	80	13	7	53
Raz w tygodniu	76	18	6	581
Kilka razy w miesiącu	76	22	2	149
Kilka razy w roku	77	18	4	272
W ogóle nie uczestniczy	71	18	11	104
Poglądy polityczne				
Lewica	79	19	2	233
Centrum	80	17	3	329
Prawica	73	22	5	382
Trudno powiedzieć	73	13	14	215